Henry van Dyke

De Vierde Wijze uit het Oosten

Bewerking van C. M. Vis

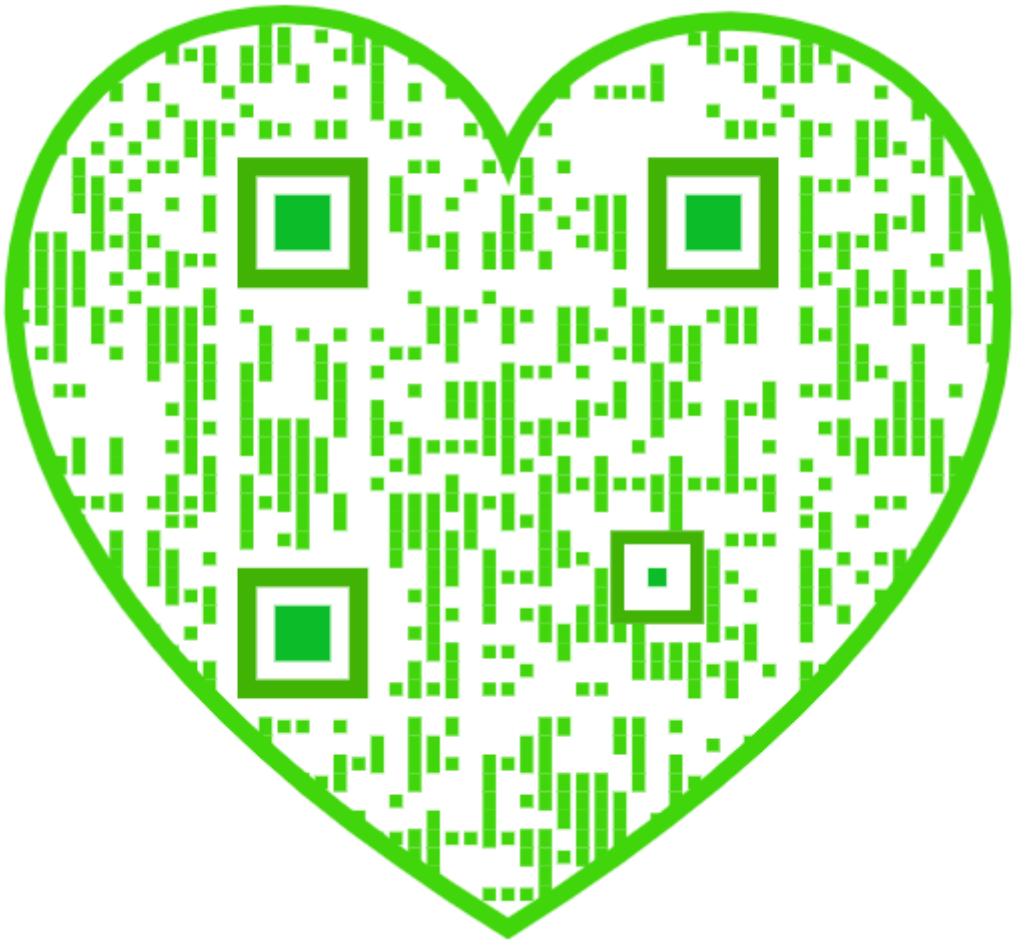

DE VIERDE WIJZE UIT HET OOSTEN

De Vierde Wijze uit het Oosten

VAN

HENRY VAN DYKE

Uit het Engelsch vertaald door C. M. VIS

MET EEN INLEIDEND GEDICHT

VAN

DR. H. L. OORT

AMSTERDAM

VAN HOLKEMA & WARENDORF

Wie in het hemelsch heil slechts ziele-redding ziet
Ziet wel zijn weg, maar 't hoogste vindt hij niet.
Slechts wie in liefde gaat en haar zijn leven wijdt,
Wordt door God zelf — na langen tocht — den
hemel ingeleid.

TER INLEIDING.

Knielend voor 't Godskind hebben oude vromen
Gezongen 't lied der stal te Bethlehem,
En door de eeuwen is hun verre stem
Mistig omwaasd, mystiek tot ons gekomen.

En immer nieuwe dichters in hun droomen
Visioenen zien in sterrenlicht, van Hem,
Door wiens kruis eenmaal uit Jeruzalem
De wereld heeft een nieuwe troost bekomen.

In wond'ren schemerschijn Christuslegenden
Vertolken 's menschen blijdschap over 't Licht,
Dat opging in het Oosten, en ging zenden

Zijn stralen op der aarde droef gezicht.
— Zoo is in dit verhaal ook 't groot verwachten,
En toch een zoet gespeel van droomgedachten.

Utrecht. Dr. H. L. OORT.

VOORREDE.

VOORREDE

Het is nu ongeveer vijf jaar geleden, dat deze geschiedenis op de zee der boeken uitzeilde. Het is geen oorlogsschip, ook niet een koopvaardijschip; slechts een vredig zeilscheepje. Toch heeft het een tamelijk avontuurlijke reis gehad. Tweemaal is het in handen van zeeroovers gevallen. De vloed heeft het naar verafgelegen landen gestuurd. Het is de havens van Duitschland, Frankrijk, Armenië, Turkije en misschien nog die van andere landen binnengeloopen. Eens zag ik het langs de kusten van Frankrijk met de vreemde vlag van een gloednieuwe taal in top; en eens werd er door een antiquaar beslag op gelegd als een langverloren legende uit het Oosten.

Maar 't beste van alles: het is menige verafgelegen haven, die ik nooit gezien heb, ingezeild, het is met warmte ontvangen en bracht prettige berichten van onbekende vrienden mee.

Nu is het thuis gekomen om voor een nieuwe reis opgetuigd en uitgerust te worden. Voordat het opnieuw uitgezonden wordt, is mij gevraagd te zeggen waar de geschiedenis vandaan komt en wat de beteekenis ervan is.

Ik weet niet vanwaar ze gekomen is — uit de lucht misschien. Eén ding staat vast; ze is niet in eenig ander boek geschreven, evenmin is ze te vinden in oude overleveringen uit het Oosten. En toch heb ik nooit 't gevoel gehad, alsof het uit mijzelf was. Het was een gift. Het werd mij gezonden en 't was alsof ik den Gever kende, ofschoon Zijn naam niet uitgesproken werd.

Het was een jaar van ziekte en verdriet geweest. Iedere dag bracht nieuwe

zorgen. Iederen nacht werd ik geplaagd door pijn. Zij zijn heel lang, — die nachten, wanneer men wakker ligt en het hart hoort kloppen — moeizaam zijn taak volbrengend — wanneer men wacht op den morgen, — niet wetende of hij ooit aan zal breken. Het zijn geen bange nachten, want als wij een jaar lang geleefd hebben met de gedachte aan den dood, worden we er wonderbaar mee vertrouwd. Buitendien, na een poos voelt men zich als een soldaat, die in 't vuur lang op dezelfde plaats gestaan heeft, — iedere verandering is verlichting. Maar 't zijn eenzame, zware nachten. En hun zwaarste last is deze:

Gij moet de gedachte onder 't oog zien, dat uw werk in de wereld bijna geëindigd is, maar ge weet, dat het nog niet half af is.

Gij hebt de vragen, die u verontrustten nog niet opgelost. Gij hebt het doel niet bereikt, waar gij op afgingt. Gij hebt de

groote taak, die gij u zelf oplegdet niet volbracht. Gij zijt nog op weg en misschien moet uw reis nu reeds eindigen — op niets uitloopend — in de duisternis.

Welnu, het was in één van die lange, eenzame nachten, dat deze geschiedenis tot mij kwam. Ik had de wondervolle verhalen van de „Drie Wijzen uit het Oosten" bestudeerd en lief gekregen, zooals ze verteld zijn in de „Gouden Legende" van JACOBUS VAN VORAGINE en andere middeleeuwsche boeken. Maar van den vierden Wijze had ik nooit gehoord tot op dien nacht. Toen zag ik hem duidelijk, zich voortbewegende in de duisternis, omgeven door een lichtkrans. Zijn gelaat was even duidelijk voor mij, als de herinnering aan mijn vaders gelaat, zooals ik het — een paar maanden geleden — voor 't laatst zag. Het verhaal van zijn reizen, beproevingen en teleurstellingen ging onafgebroken voort. Zelfs kwamen enkele zinnen afgerond tot mij, zoodat ik ze nooit

zou kunnen vergeten. Ik had ARTABAN slechts te volgen, stap voor stap, zooals het verhaal voortging, van 't begin tot 't einde van zijn pelgrimstocht.

Dit zal wellicht een en ander uit de geschiedenis verklaren. Menig keer is mij gevraagd geworden, waarom ik den vierden Wijze een leugen liet zeggen, ten einde een kinderleven te redden in de hut te Bethlehem.

Ik was het niet, die hem een leugen liet zeggen.

Wat ARTABAN zeide tot den soldaat, zeide hij uit zichzelf, omdat hij niet anders kon.

Is een leugen ooit te rechtvaardigen? Misschien niet, maar is ze soms niet onvermijdelijk?

En als 't een zonde is, en men bekent, mag men dan geen vergeving erlangen, eerder dan voor de grootere zonden: egoïsme of onverschilligheid of het verraden van onschuldig bloed? Zóó zag ik ARTABAN handelen. Zijn geheele leven door

trachtte hij datgene te doen wat goed was. Volmaakt was het niet. Maar er is soms een „mislukken", dat beter is dan „slagen".

Ofschoon de geschiedenis van den vierden Wijze plotseling en zonder inspanning tot mij kwam, was er toch veel studie en moeite voor noodig, eer ze neergeschreven kon worden. Een gedachte komt zonder moeite; de vorm kan alleen door geduldigen arbeid verkregen worden. Als uw geschiedenis waard is verteld te worden, moet ge haar genoeg liefhebben om haar uit te werken tot ze volkomen juist is, — getrouw niet alleen aan het ideaal, maar ook aan de werkelijkheid. Het licht is een gave, maar de plaatselijke kleur kan alleen gezien worden door hem, die er lang en ernstig naar kijkt. ARTABAN vergezelde mij, terwijl ik een twintigtal boeken over oude geschiedenis en reisbeschrijving bestudeerde. Ik zag zijn gestalte, terwijl ik door de woestijnzee en de vreemde steden van het Oosten trok.

VOORREDE.

En nu heb ik zijn geschiedenis verteld, maar wat is hare beteekenis?

Hoe kan ik dat zeggen? Wat is de beteekenis van het leven? Als ze in één zin saâm te vatten was, zou het niet noodig zijn de geschiedenis te vertellen.

HENRY VAN DYKE.

Gij kent het verhaal van de drie Wijzen uit het Oosten en hoe zij van heel ver kwamen reizen om hunne geschenken aan de kribbe te Bethlehem neer te leggen. Maar hebt gij ooit gehoord van den vierden Wijze, die ook de ster in haren opgang zag en uittrok om haar te volgen en toch niet in de tegenwoordigheid van het kind Jezus kwam? Van den grooten wensch van dezen vierden pelgrim, die niet werd vervuld en juist daardoor tot vervulling kwam; van zijn vele zwerftochten en de beproevingen zijner ziel;

van zijn lang zoeken en de zonderlinge manier, waarop hij gevonden heeft — den Eénen, Dien hij zocht.

Ik wil u het verhaal vertellen, zooals ik het bij gedeelten in het Rijk der droomen gehoord heb.

HET TEEKEN AAN DEN HEMEL.

VOORREDE.

Het Teeken aan den Hemel.

In de dagen, toen keizer AUGUSTUS heerscher was over vele koningen en HERODES in Jeruzalem regeerde, leefde er in de stad Ecbatana, te midden der Perzische bergen een man, genaamd ARTABAN, de Mediër. Zijn huis stond dicht bij den buitensten der zeven muren, die de koninklijke schatkamer omringden. Van zijn dak kon men de oprijzende tinnen dier muren zien van zwart, wit, karmijn, blauw, rood, zilver en goud, tot aan den heuvel, waar het zomerpaleis der Parthische keizers als een juweel in een zevenvoudigen kroon schitterde.

Rondom de woning van ARTABAN strekte zich een heerlijke tuin uit, — heele bosschen van bloemen en vruchtboomen, besproeid door het water, dat de hellingen van den berg Orontes afstroomde en waar het welluidend gezang van een

onnoemelijk aantal vogels gehoord werd. Maar alle kleur ging verloren in de zachte, welriekende duisternis van den laten Septemberavond en alle geluiden stierven weg in deze geheimzinnige en betooverende stilte, — alleen het plassen van 't water klonk als een half snikkende, half lachende stem in de duisternis. Hoog boven de boomen scheen een zwak licht door de met gordijnen behangen boogvensters, waar de heer des huizes met zijne vrienden raad hield.

Hij stond bij de deur om zijn gasten te verwelkomen — een lange, donkere man van ongeveer veertig jaar, met schitterende, dicht-bij-elkaar liggende oogen onder een breed voorhoofd, en een krachtige trek om zijn fijne, dunne lippen; het voorhoofd van een droomer en den mond van een krijgsman, een man met een teer gevoel, maar met een onbuigzamen wil — een van degenen, die, in welke eeuw zij ook mogen leven, geboren

zijn voor innerlijken strijd en een leven van onderzoek. Zijn kleed was van zuivere, witte wol, waarover hij een zijden tunica droeg; een witte, puntige muts, met lange kleppen aan beide zijden, rustte op zijn golvend, zwart haar. Het was het kleed van de oude priesterschap der Magiërs, — vuuraanbidders genaamd.

„Welkom!" zeide hij met zijn diepe, welluidende stem, toen de een na den ander binnenkwam — „welkom ABDUS; vrede zij met u RHODASPUS en TIGRANES, en met u mijn vader, ABGARUS. Gij zijt welkom; mijn huis wordt opgeluisterd door de vreugde uwer komst."

Zij waren zeer verschillend in leeftijd, deze negen mannen, maar allen gelijk in de pracht hunner kleêren van veelkleurigen zijde, in de massiefgouden halsketens, die hen kenmerkten als Partische edelen, en in de gevleugelde cirkels van goud, die op hun borst rustten — het teeken der volgelingen van ZOROASTER.

HET TEEKEN AAN DEN HEMEL.

Zij zetten zich aan 't eind van de kamer, rondom een zwart altaar, waarop een klein vuur brandde. ARTABAN stond er naast en zwaaide een bosje tamarindetakjes boven de vlam, die hij met droge pijnstokjes en welriekende olie voedde. Vervolgens zong hij het oude lied van de Yasna, en de stemmen zijner metgezellen vielen in bij de schoone hymne aan Ahura-Mazda:

W' aanbidden den Goddelijken Geest,
die wijsheid en goedheid verspreidend,
Omringd is door heilige zielen,
in zegen en overvloed weidend.
Wij juichen in 't werk Zijner handen,
Zijn macht en Zijn grootheid belijdend.

Wij loven de dingen, die rein zijn,
want zij zijn het werk Zijner handen;
Gedachten en woorden, die waar zijn,
en die wij ons streven verpanden;
W' aanbidden, en voelen door Hem
ons gebonden met heilige banden.

O, Gij die in hemelsche vreugd' leeft,
Gij MAZDA verhoor onze bede;
Deel van uw licht en uw vreugde
aan ons, die in 't duister zijn, mede;
Red ons uit banden der zonden
en leid ons tot reinheid en vrede.

HET TEEKEN AAN DEN HEMEL.

Licht op ons huis, op ons land,
onze velden, ons werk, op ons leven;
Licht ook op hem, die gelooft,
en op hem, wien dit niet is gegeven;
Licht op ons nu in den nacht,
licht op ons nu door uw kracht;
Tot u vlamt het vuur onzer liefde,
wijl lofzangen hemelwaarts streven.

Het vuur vlamde op bij het gezang — rhytmisch, alsof het zelf muzikaal geworden was — totdat het ten laatste het geheele vertrek verlichtte, waardoor de eenvoud en luister ervan zichtbaar werd.

De vloer was ingelegd met witgeaderde, donkerblauwe tegels, zilveren pilasters teekenden zich af tegen de blauwe muren, waarboven de ronde boogvensters behangen waren met hemelsblauwe zijde; de gewelfde zoldering was ingelegd met saffieren en geleek een helderen sterrenhemel. Vanaf de vier hoeken der zoldering hingen vier gouden tooverwielen, de tongen der goden genaamd. Aan het oosteinde, achter het altaar, stonden twee donkerrood-porfieren pilaren, gedekt met een stuk

steen van dezelfde soort, waarin het denkbeeld van een boogschutter gehouwen was, met de pijl op de pees, en de boog gespannen.

De doorgang tusschen de pilaren, die uitkwam op het terras van het dak, was behangen met een zwaar gordijn in de kleur van een rijpen granaatappel, waarop een onnoemelijk aantal gouden stralen — vanaf den grond opwaarts gaande — geborduurd was. De indruk, dien deze kamer maakte, was als een stille sterrennacht, met in het Oosten de rose schemering van den dageraad. Het was als een huis behoort te zijn — de weerspiegeling van het karakter en den geest van zijn bewoner.

Toen het gezang geëindigd was, keerde hij zich tot zijn vrienden en vroeg hen op den divan, aan het oosteinde van de kamer, plaats te nemen.

Den kring rondziende, zeide hij: „als getrouwe discipelen van ZOROASTER, zijt gij heden avond op mijn verzoek hierheen

gekomen, om uw aanbidding en uw geloof in den God der Reinheid te hernieuwen, evenals dit vuur op het altaar weder opgevlamd is. Wij aanbidden niet het vuur, maar Hem, wiens uitverkoren symbool het is, als het reinste van al het geschapene. Het spreekt tot ons van iemand, die Licht en Waarheid is. Is het niet zoo, mijn vader?"

„Het is goed gezegd, mijn zoon", antwoordde de eerwaardige ABGARUS. „De verlichten zijn nooit afgodendienaars. Zij lichten den sluier van den vorm op en gaan in tot het heiligdom der werkelijkheid, en nieuw licht en nieuwe waarheid komen voortdurend door de oude symbolen tot hen."

„Luister dan, mijn vader en mijn vrienden," zeide ARTABAN op zachten toon, „terwijl ik u van het nieuwe licht en de nieuwe waarheid zal vertellen, die door het oudste van alle teekenen, tot mij gekomen zijn. Wij hebben met elkaar de geheimen der natuur doorzocht en de

genezende krachten van het water, het vuur en de planten bestudeerd. Wij hebben ook de profetische boeken gelezen, waar, in woorden die moeilijk te begrijpen zijn, de toekomst vaag voorspeld wordt. Maar de machtigste van alle kennis is die der sterren. Hun spoor na te gaan, is de draden van het mysterie des levens, van 't begin tot 't einde, te ontwarren. Indien wij het geheel konden volgen, zou niets voor ons verborgen blijven. Hoe onvolledig is onze kennis echter! Zijn er niet vele sterren buiten onzen horizon — lichten, die alleen bekend zijn bij de bewoners in 't verre Zuiden, te midden der specerijboomen van Punt en de goudmijnen van Ophir?"

Er was een goedkeurend gefluister.

„De sterren", zeide TIGRANES, „zijn de gedachten van den Eeuwige. Zij zijn talloos. Maar de gedachten der menschen kunnen geteld worden evenals hun levensjaren. De wijsheid der Magiërs is de grootste wijsheid op aarde, omdat zij haar eigen

onwetendheid beseft. En dat is het geheim van hunne macht. Wij laten de menschen altijd verlangen naar een nieuwen zonsopgang, maar wij zelf weten, dat de duisternis gelijk is aan het licht en dat hun tegenstrijdigheid niet is op te lossen."

„Dat voldoet mij niet", antwoordde ARTABAN, „want als het wachten eindeloos moet zijn, als het niet vervuld kàn worden, dan zou het geen wijsheid zijn om er naar uit te zien. Wij zouden gelijk de nieuwe leeraren der Grieken worden, die zeggen dat er geen waarheid is en dat zij, die hun leven besteden om de leugens, welke in de wereld geloofd zijn, te ontdekken en uiteen te zetten, de eenige wijzen zijn. Maar op den bepaalden tijd zal de nieuwe zonsopgang stellig plaats hebben. Vertellen onze eigen boeken ons niet, dat de luister van een groot licht gezien zal worden?

„Dat is waar," zeide ABGARUS, „iedere getrouwe discipel van ZOROASTER kent

de voorspelling uit de Avesta en draagt het woord in zijn hart: „op dien dag zal uit de profeten van het Oosten, SOSIOSH, de overwinnaar opstaan." Hij zal omgeven zijn door een sterken lichtglans en hij zal het leven eeuwigdurend onvergankelijk en onsterfelijk maken en de dooden zullen opstaan."

„Dit is een duister gezegde," zeide TIGRANES, „en 't kan zijn, dat wij het nooit begrijpen zullen. Het is beter de dingen, die in ons bereik zijn te overwegen, en liever den invloed der Magiërs in hun eigen land te vergrooten, dan uit te zien naar iemand, die misschien een vreemdeling voor ons zal zijn en aan wien wij ons zullen moeten onderwerpen."

De anderen schenen deze woorden goed te keuren. Er was duidelijk een gevoel van overeenstemming merkbaar. Op hun gezicht lag die uitdrukking, welke altijd volgt, als iemand gedachten uit-

spreekt, die reeds lang in de harten der toehoorders gesluimerd hebben. Maar ARTABAN keerde zich tot ABGARUS, met een blos op 't gelaat en zeide:

„Mijn vader, ik heb deze profetie in het heiligdom mijner ziel bewaard. Godsdienst zonder blijde hoop is als een altaar zonder vlammend vuur. En nu heeft de vlam helderder gebrand en bij het licht ervan heb ik woorden gelezen, die ook uit de bron der Waarheid komen en die ons het opstaan aankondigen van een Overwinnaar in al zijn heerlijkheid."

Hij haalde uit zijn tunica twee beschreven fijn linnen rollen te voorschijn, die hij voorzichtig op zijn knieën uitspreidde.

„In lang vervlogen tijden, voordat onze vaderen in het land van Babylon kwamen, waren er wijze mannen in Chaldea, van wie de eerste Magiërs het geheim der hemelen geleerd hebben. En van deze

was BILEAM, de zoon van BEOR, een der machtigsten. Luister naar zijn profetische woorden, „Een star treedt te voorschijn uit JACOB: een schepter staat op uit Israël."

Verachtelijk trok TIGRANES de mondhoeken naar beneden, terwijl hij zeide:

„Juda was een gevangene aan de rivieren van Babylon en de zonen van JACOB waren slaven van onze koningen. De stammen van Israël zijn in de bergen als verloren schapen verspreid en uit het overschot, dat in Juda onder het romeinsche juk leeft, zal noch ster noch schepter opstaan."

„En toch," antwoordde ARTABAN, „was het de Hebreër DANIEL, de machtige droomuitlegger, de raadsman van koningen, de wijze Beltsjassar, die hoog-geëerd en bemind werd door onzen grooten koning CYRUS. En DANIEL heeft bewezen te zijn: een waar profeet en kenner der gedachten Gods."

(ARTABAN las voor uit de tweede rol:)

„„Gij moet dan weten en verstaan: van het oogenblik af, waarop het woord uitgesproken is om Jeruzalem te herstellen en te herbouwen, tot een gezalfde, een Vorst, zijn zeven en twee en zestig weken.""

„Maar mijn zoon," zeide ABGARUS twijfelend, „dat zijn mystieke getallen. Wie kan ze verklaren of wie kan de sleutel vinden om hun beteekenis te ontsluiten?"

ARTABAN antwoordde: „Het is onthuld geworden voor mij en mijne drie vrienden, de Magiërs CASPAR, MELCHIOR en BALTHAZAR. Wij hebben de oude tafelen van Chaldea doorzocht en den tijd berekend. Wij hebben den hemel bestudeerd, en in deze lente zagen wij twee der grootste sterren samentreffen in het teeken der visschen — het sterrenbeeld de Hebreën. Ook zagen we daar een nieuwe ster, die slechts één nacht scheen om daarna te verdwijnen. Nu naderen de twee groote planeten elkaar weer. Dezen nacht

zullen zij zich vereenigen. Mijn drie broeders staan op den uitkijk in den ouden tempel van de zeven sferen, te Borsippa in Babylonië en ik zie er hier naar uit. Als de ster wederom schijnt, zullen zij tien dagen in den tempel op mij wachten en dan zullen wij met elkaar naar Jeruzalem trekken, om den beloofde, die als Koning van Israël geboren zal worden, te zien. Ik geloof dat het teeken komen zal. Ik heb mij voor de reis gereed gemaakt. Ik heb mijn huis en mijne bezittingen verkocht en kocht deze drie edelgesteenten — een saffier, een robijn en een parel — om ze den Koning als schatting te brengen. En ik vraag u om mij op dezen pelgrimstocht te vergezellen, opdat wij ons met elkaar zullen verheugen, den Vorst, die waard is gediend te worden, te vinden."

Terwijl hij sprak, stak hij de hand in de binnenste plooi van zijn gordel en haalde er de drie edelgesteenten uit te

voorschijn — één blauw als de nachtelijke hemel, één rooder dan een straal der ochtendzon en één rein, als een sneeuwbergtop in schemerlicht — en legde ze op de uitgespreide linnen rollen.

Maar zijn vrienden keken hem met vreemde, vragende oogen aan. Een schaduw van twijfel en wantrouwen trok over hun gezicht, evenals een nevel, die uit de moerassen opstijgt en de heuvelen verbergt. Zij keken elkaar met verbaasde, medelijdende blikken aan, alsof ze luisterden naar ongeloofelijke dingen, naar de geschiedenis van een zonderling visioen of het voorstel tot een onmogelijke onderneming.

Ten laatste zeide TIGRANES: „ARTABAN, dit is een ijdele droom. Gij hebt u te veel verdiept in de sterren en te verhevene gedachten gekoesterd. Het zou verstandiger zijn den tijd door te brengen met het inzamelen van geld voor den nieuwen vuurtempel te Kalah. Geen ko-

ning zal ooit opstaan uit het vervallen geslacht van Israël en nooit zal er een einde komen aan den eeuwigen strijd tusschen licht en duisternis. Hij, die daar naar uitziet grijpt naar schaduwen. Vaarwel."

En een ander zeide: „ARTABAN, ik heb geen verstand van deze dingen en mijn ambt als koninklijk schatbewaarder houdt mij hier. Dit is geen onderneming voor mij, voelt gij er u toe geroepen, vaarwel dan!"

En een ander zeide: „In mijn huis slaapt een jonge bruid, ik kan haar niet verlaten, noch haar medenemen op dezen verren tocht. Dit is geen onderneming voor mij; maar moge het u welgaan, waar gij den voet ook zet."

En een ander zeide: „Ik ben niet gehard tegen moeilijkheden, maar er is iemand onder mijn bedienden dien ik sturen zal om met u te gaan, door hem zal ik van uw wedervaren hooren."

Maar ABGARUS de oudste en degeen die ARTABAN het meest liefhad, talmde tot de anderen waren heengegaan en zeide ernstig: „Mijn zoon, het kan zijn, dat het inderdaad het licht der waarheid is, wat zich in dit hemelteeken vertoonde en dan zal het u zeker voeren tot den Vorst en zijn schitterende grootheid. Maar het kan ook zijn, dat het slechts de schaduw van het licht is, zooals TIGRANES zeide en dan zal hij die het volgt een langen pelgrimstocht en een ijdel zoeken ondernomen hebben. En toch — het is beter zelfs de schaduw van het hoogste te volgen, dan tevreden te blijven met het laagste. Zij, die wonderbare dingen wenschen te zien, moeten dikwijls bereid zijn de reis alleen te aanvaarden. Ik ben te oud voor deze onderneming, maar mijn hart zal u vergezellen op uw pelgrimstocht, dag en nacht, en de uitslag van uw zoeken zal mij bekend worden. Ga in vrede."

Zoo verliet de een na den ander de blauwe kamer met haar zilveren sterren, en eenzaam bleef ARTABAN achter. Hij nam de edelgesteenten weer op en stak ze in zijn gordel. Langen tijd staarde hij in de flikkerende vlammen op het altaar. Toen lichtte hij het zware gordijn op en trad, tusschen de rood-porfieren pilaren door, naar het terras op het dak.

Reeds trilde de aarde bij het ontwaken uit haar nachtelijken slaap en de koude wind, die den ochtendstond aankondigt, streek uit de met sneeuwbedekte ravijnen van den Orontes naar beneden. Vogels half wakker geworden, fladderden en sjirpten tusschen de ritselende bladeren en de geur van rijpe druiven kwamen nu en dan uit de wijngaarden aangewaaid.

Ver over de oostelijke vlakte strekte zich de witte mist als een meer uit. Maar daar, waar de pieken van het Zagros-gebergte zich zaag-vormig aftee-

kenden tegen den westelijken horizon, was de hemel helder. Jupiter en Saturnus wentelden te zamen als spelende vuurdroppels, — als zouden zij tot één versmelten.

Terwijl ARTABAN ze gadesloeg, zie daar werd uit de duisternis beneden, een blauwe vonk geboren, die met purperen glanzen zich afrondde tot een karmozijnen bol, spiraalvormig schoot hij op tusschen saffraan en oranje-kleurige stralen, eindigend in een wit stralende stip. Klein en oneindig ver, een volmaakt geheel, stond hij daar in de ontzaglijke ruimte, alsof de edelgesteenten van den Magiër met elkander waren omgeschapen tot een levend licht.

ARTABAN boog het hoofd. Hij bedekte zijn voorhoofd met de handen.

„Dit is het teeken," zeide hij. „De Koning komt en ik ga heen om hem te begroeten."

AAN DE STROOMEN VAN BABYLONIË.

Aan de stroomen van Babylonië.

Den geheelen nacht had Vasda, het vlugste van ARTABAN'S paarden, getoomd en gezadeld in zijn stal gereed gestaan, ongeduldig stampend en bijtend op het bit, alsof het zijn meesters verlangen deelde.

Nog voordat de vogels geheel wakker waren voor hun krachtig, blij morgengezang; voordat de witte mist begon op te trekken uit de vlakte, zat reeds de vierde Wijze in 't zadel en reed vlug westwaarts, den heirweg langs, die den voet van den Orontes omzoomde.

Hoe innig en kameraadschappelijk is op een lange reis de verhouding tusschen een man en zijn lievelingspaard. Het is een stille vriendschap, die geen woorden noodig heeft om elkaar te begrijpen.

Zij drinken uit dezelfde bronnen aan

den weg, terwijl dezelfde sterren de wacht over hen houden. Tezamen voelen zij de verkwikking van den naderenden avond en de vreugde van den aanbrekenden dag. De meester deelt zijn avondeten met zijn hongerigen metgezel en voelt de zachte vochtige lippen zijn handpalm streelen, wanneer zij zich sluiten over 't stuk brood. In de grauwe ochtendschemering wordt hij in zijn bivak gewekt door de zachte aanraking van een warmen adem en opkijkend ziet hij in de trouwe oogen van zijn reismakker, die alweer klaar staat voor zijn dagwerk. Stellig — indien deze man geen heiden of ongeloovige is — zal hij God danken, bij welken naam hij Hem dan ook moge noemen, voor deze stille sympathie, deze stomme toewijding; en zijn ochtendgebed zal een dubbelen zegen afsmeeken: „God zegene ons beiden! Hij behoede onze voeten voor struikelen, onze zielen voor den dood!"

En dan slaan in de scherpe morgenlucht de snelle hoeven hun bezielende muziek langs den weg; zij houden maat met het kloppen van twee harten, waarin éénzelfde vurige wensch leeft: om afstanden achter zich te laten, ruimte te verslinden, het einddoel te bereiken.

ARTABAN moest inderdaad met wijsheid en overleg rijden, wilde hij op het vastgestelde uur bij de Magiërs zijn; want de afstand was honderd vijftig parasangs en vijftien was het uiterste, wat hij op een dag afleggen kon. Maar hij kende Vasda's kracht en reed zonder vrees voort, iederen dag den bepaalden afstand afleggend, al moest hij dan ook tot laat in den nacht rijden en lang vóór zonsopgang opbreken.

Hij reed langs de bruine hellingen van den Orontes, waar, in rotsachtige beddingen, honderden beken afstroomden.

Hij trok de uitgebreide vlakten van

Nisäa door, waar de beroemde, wilde paarden in de weiden graasden en bij Vasda's nadering de koppen opstaken om daarop weg te galoppeeren in den donder hunner hoeven; waar vluchten wilde vogels met schelle, verraste kreten uit de moerassige weilanden opstegen, zwenkend in wijde kringen met een geklapwiek van tallooze schitterende vleugels. Hij reed door de vruchtbare velden van Concabar, waar het stof van de dorschvloeren als een gouden mist de lucht vervulde en de grootste tempel van ASTARTE met zijn vierhonderd pilaren, maar half zichtbaar deed zijn.

In de door rotswater besproeide tuinen te Baghistan zag hij op tot den berg, die zijn machtige, ruige kruin uitstrekte over den weg; hij zag er de beeltenis van koning DARIUS, zijn gevallen vijanden vertredende; en de trotsche lijst van diens oorlogen en veroveringen, tot hoog in de rots gegrift.

Door menig kouden en verlaten pas, moeizaam voortschrijdend langs de tochtige bergwanden; donkere berghellingen af, waar een woeste, schuimende rivier hem als een gids den weg wees; door menig vriendelijke vallei met haar terrassen van gelen kalksteen, haar wijngaarden en vruchtboomen; door de eikenbosschen van Carine en het donkere Zagrosgebergte; in de oude stad Kalah, waar eens de bewoners van Samaria in ballingschap waren heengevoerd en haar verlatend door het grootsche portaal gevormd door de omliggende heuvelen, waar hij 't gezicht had op het beeld van den hoogepriester der Magiërs gebeeldhouwd in den rotswand, de hand uitgestrekt als om de honderdtallen pelgrims te zegenen; door de engten van de rivier de Gyndes, die hem schuimend tegemoet stroomde en waar perzik- en vijgenboomen bloeiden; langs de uitgestrekte rijstvelden, waarover doo-

delijke herfstdampen hingen; onder de trillende schaduwen van populier en tamarinde, den loop der rivier volgende langs de lagere heuvelen; en op de vlakte, waar tusschen stoppelvelden en verdroogde weilanden recht als een pijl de weg voortschoot; voorbij de stad Ctesifon, waar de Parthische vorsten regeerden en de uitgebreide metropolis Seleucië, door ALEXANDER gebouwd; over de wilde stroomen van den Tigris en de kronkelende beken van den Eufraat — spoedde ARTABAN zich voort, tot hij op den avond van den tienden dag de vervallen muren van het volkrijke Babylon bereikte.

Vasda's krachten waren nagenoeg uitgeput en graag was hij de stad binnen gegaan om rust en verkwikking te zoeken voor zichzelf en zijn paard. Maar hij wist, dat het nog drie uren reizen was, eer hij den Tempel der zeven Speren zou bereiken en hij moest daar te middernacht

zijn, wilde hij zijn vrienden ontmoeten. Dus hield hij zich niet op en trok voort over de stoppelvelden.

Een bosch dadelpalmen vormde een donker eiland in de matgele zee. Toen Vasda naderbij kwam, vertraagde hij zijn stap en begon voorzichtig zijn weg te zoeken. Hij scheen gevaar of moeilijkheid te duchten; aan vluchten dacht hij niet — wèl om er klaar voor te zijn, en het onder de oogen te zien, zooals een goed paard doen moet. Het bosch was dicht en stil als het graf, geen blad ritselde, geen vogel zong.

Voorzichtig stapte hij voort, den kop naar beneden, nu en dan zuchtend, alsof hij iets begreep. Ten laatste stootte hij een korte zucht van angst en verslagenheid uit en stond stil, — bevend over het geheele lichaam — voor een donker voorwerp in de schaduw van den laatsten palmboom.

ARTABAN steeg af; in 't zwakke sterrenlicht zag hij de gedaante van een man

op den weg liggen. Zijn eenvoudige kleeding en zijn verwilderde gelaatstrekken deden vermoeden, dat hij een der Joodsche ballingen was, waarvan er nog velen in dezen streken woonden. Zijn bleeke huid, droog als perkament droeg het merk van de doodende koorts, die in den herfst de moerassige landen teisterde. De kilte van den dood was reeds voelbaar in de magere hand, en toen ARTABAN haar losliet, viel ze zwaar op de bewegingloze borst neer.

Hij keerde zich medelijdend af — het lichaam overlatend aan die vreemde begrafenis, welke de Magiërs als de beste oordeelen — de begrafenis der woestijn, waar vandaan de gieren met hun aas wegvliegen en de roofdieren steelswijze wegsluipen — slechts een hoop witte beenderen in het zand achterlatend.

Maar toen hij omkeerde kwam een zwakke, langgerekte zucht over de lippen

van den man. De bruine beenige vingers sloten zich krampachtig om den zoom van ARTABAN'S kleed en hielden het vast.

Het hart van den Magiër klopte hem in de keel, niet uit vrees, maar door een duister voorgevoel van het noodlottige van dit oponthoud.

Hoe kon hij hier in het donker hulp verschaffen aan een stervenden vreemdeling? Welk recht had dit onbekend menschelijk leven op zijn medelijden of zijn diensten? Zoo hij zich een uur ophield kon hij nauwelijks Borsippa op den vastgestelden tijd bereiken. Zijn reisgezellen zouden denken, dat hij de reis had opgegeven. Zij zouden gaan zonder hem. Zijn grootsch plan zou hij in duigen zien vallen.

Maar als hij wegging, zou de man zeker sterven. Bleef hij, dan kon hem het leven teruggegeven worden. Zijn ziel geraakte in hevige beroering onder den drang der crisis. Zou hij het groote

loon voor zijn goddelijk geloof opgeven voor een enkele daad van menschelijke liefde? Zou hij zich afkeeren van de ster, al was het ook voor een oogenblik, om een beker water te geven aan een armen, stervenden Jood?

„God van waarheid en reinheid", bad hij, „leid mij op het heilige pad, op den weg der wijsheid, die U alleen bekend is." Toen keerde hij zich tot den zieken man, maakte zijn hand los en droeg hem naar een kleine hoogte aan den voet van een palmboom.

Hij vouwde de dikke plooien van den tulband los en ontblootte de borst. Hij bracht water uit een der beekjes dichtbij en bevochtigde voorhoofd en mond van den lijder. Hij mengde een drank van eenvoudige, krachtige geneesmiddelen, die hij altijd in zijn gordel met zich droeg, — want de Magiërs waren geneesmeesters zoowel als sterrekundigen — en goot dien voorzichtig tusschen de kleurlooze

lippen. Uur op uur arbeidde hij, zooals slechts een bekwaam geneeskundige doen kan; en ten laatste keerden de krachten terug; de man richtte zich op en keek om zich heen.

„Wie zijt gij?" vroeg hij in de ruwe taal van zijn land, en waarom hebt ge mij hier opgezocht om mij aan het leven terug te geven?"

„Ik ben ARTABAN, de Magiër, uit Ecbatana en ik ben op weg naar Jeruzalem om hem te zoeken, die de geboren Koning der Joden is, de Redder der menschen. Ik mag mij niet langer ophouden, anders zou de karavaan, die op mij wacht zonder mij vertrekken. Maar zie, hier hebt ge nog wat brood en wijn en een krachtigen kruidendrank. Als gij u sterk genoeg gevoelt, kunt ge naar Babylon gaan en daar de woningen van uw volksgenooten opzoeken."

De Jood hief zijn bevende hand op naar den hemel.

„De God van Abraham, Isaäc en Jacob moge de reis van den barmhartige zegenen en begunstigen en hem in vrede de gewenschte haven binnen voeren. Maar wacht, niets bezit ik waarmee ik u zou kunnen beloonen; slechts kan ik u zeggen waar gij den Messias zult vinden. Onze profeten hebben gezegd, dat hij te Bethlehem, in Juda en niet te Jeruzalem geboren zal worden. Moge de Heer u veilig naar die plaats geleiden, omdat gij u ontfermd hebt over een armen zieke."

Het was reeds lang na middernacht.

ARTABAN reed haastig en Vasda, verkwikt door de rust, draafde over de stille vlakte en zwom de beken der rivieren over. Wat hem nog aan kracht was overgebleven, spande hij in, en als een gazelle snelde hij voort.

Maar de eerste zonnestraal wierp reeds haar schaduw voor zich uit, toen zij het laatste stadium van hun reis bereikten, en ARTABAN'S oogen, angstig turend naar

de NIMROD'S wallen en den Tempel der Zeven Sferen, konden geen spoor van zijn vrienden ontdekken.

De veelkleurige terrassen van zwart, rood, geel, groen, blauw en wit lagen daar door aardschokken verbrijzeld en verbrokkeld door menschelijk geweld; toch glinsterden ze in het morgenlicht als een vernielde regenboog.

Vlug reed ARTABAN om den heuvel heen. Hij steeg af, beklom het hoogste terras en keek naar het Westen. De mistroostige moerassen strekten zich uit tot den horizon en de grens der woestijn. Roerdompen stonden bij de stilstaande poelen en jakhalzen loerden in het lage struikgewas, maar geen spoor was te zien, in de verte of nabij, van de karavaan der Wijzen. In den hoek van het terras zag hij eenige stukken steen en daaronder een perkament strookje. Hij nam het op en las: „Wij hebben gewacht tot na middernacht en kunnen niet langer toe-

ven. Wij gaan om den Koning te zoeken. Volg ons door de woestijn."

ARTABAN ging op den grond zitten en in wanhoop liet hij het hoofd in de handen zinken.

„Hoe kan ik de woestijn doortrekken," sprak hij, „zonder voedsel en met een uitgeput paard? Ik moet terug naar Babylon, afstand doen van mijn saffier en er kameelen en leeftocht voor de reis van koopen. Ik zal mijn vrienden misschien nooit inhalen. God, de Barmhartige, alleen weet het of ik den aanblik van den Koning niet zal verliezen, omdat ik mij ophield om barmhartigheid te bewijzen."

TER WILLE VAN EEN KIND.

Ter wille van een kind.

Er was een pauze in mijn droomgedachten, en daarin zag ik den vierden Wijze — schoon zeer vaag — zich voortbewegen over de golvingen der woestijn, hoog gezeten op zijn kameel, schommelend als een schip op de baren.

Het land van den dood spreidde zijn wreed net om hem uit. De steenachtige wildernis bracht niets voort dan doornstruiken en distels. Donkere rotswanden staken hier en daar boven de oppervlakte uit, als beenderen van omgekomen monsters.

Woeste en verlaten berglanden rezen voor hem op, doorploegd met beddingen van uitgedroogde stroomen, wit en spookachtig als lidteekens op de oppervlakte der aarde. Bedriegelijke zandheuvels zag ik hier en daar als graven langs den

horizon verspreid. Overdag drukte de hitte haar ondragelijken last op de trillende lucht; geen levend schepsel bewoog zich over de bezwijmende aarde, behalve een kleine slang, schuifelend tusschen de verdroogde struiken, of hagedissen, die wegscholen in de rotsspleten. 's Nachts zwierven de jakhalzen rond en blaften in de verte, en de leeuw deed de donkere bergkloven weergalmen van zijn hol gebrul, terwijl een bittere koude de hitte van den dag opvolgde. Toen zag ik de tuinen en boomgaarden van Damascus, besproeid door het water der rivieren Abana en Pharpar, met hun hellende grasperken, hun mirre- en rozenboschjes. Ik zag de sneeuwtoppen van den Hermon, de donkere cederbosschen, de valleien van den Jordaan en de blauwe wateren van het Galileesche Meer; de vruchtbare vlakte van Esdraelon, de bergen van Ephraïm en de hooglanden van Juda. Door dit alles zag ik ARTABAN'S gestalte

behendig heentrekken tot hij te Bethlehem aankwam.

Het was de derde dag, nadat de drie Wijzen in die plaats waren aangekomen, waar zij Maria en Jozef met het kind hadden gevonden, aan welks voeten zij hun gaven van goud, wierook en mirre hadden neergelegd. Toen naderde de vierde Wijze, afgemat maar vol hoop; zijn robijn en zijn parel meedragend om ze den Koning aan te bieden. „Want nu", zei hij, „zal ik hem eindelijk vinden, al kom ik dan alleen en later dan mijn broeders. Dit is de plaats waar de Joodsche balling van sprak als voorspeld door de profeten en hier zal ik het groote licht zien opgaan. Maar eerst moet ik iets weten aangaande het bezoek van mijn broeders, welk huis de ster hun heeft aangewezen en aan wien zij hun hulde hebben gebracht."

De straten van Bethlehem schenen verlaten en ARTABAN verwonderde zich

of men misschien naar de bergweiden was vertrokken om de kudden naar beneden te brengen. Door de open deur van een lage, steenen hut hoorde hij een vrouwenstem zachtjes zingen. Hij ging binnen en vond er een vrouw, die haar kindje in slaap suste. Zij vertelde hem van de vreemden uit het verre Oosten, die drie dagen geleden waren aangekomen en hoe men sprak van een ster, die hen naar de plaats geleid had waar Jozef van Nazareth met zijn vrouw en haar pas geboren kind verblijf hielden en hoe zij het kind hadden gehuldigd en vele rijke geschenken hadden gegeven.

„Maar de reizigers zijn weer verdwenen," vervolgde zij, „even onverwachts als zij gekomen zijn. Hun bezoek maakte ons bang. Niemand begreep het. De man uit Nazareth nam het kind en de moeder met zich en vluchtte dienzelfden nacht heimelijk weg; er wordt gefluisterd, dat zij ver weg, naar Egypte zijn gereisd.

En sinds dien tijd is het, alsof ons dorp onder zekere betoovering ligt; alsof het door iets kwaads bedreigd wordt. Zij zeggen, dat de Romeinsche soldaten uit Jezuzalem zijn gekomen om ons een nieuwe belasting op te leggen en de mannen hebben de kudden en het vee ver in de bergen gedreven, en zelf hebben zij zich verscholen om er aan te ontsnappen."

ARTABAN luisterde naar haar vriendelijk bedeesd praten, en 't kind in haar armen zag hem aan en lachte, terwijl het de handjes uitstak naar den gouden, gevleugelden cirkel op zijn borst. Zijn hart werd verwarmd door die aanraking.

Het was als een begroeting van liefde en vertrouwen aan iemand, die langen tijd eenzaam gereisd had, vechtende tegen zijn eigen twijfelingen en angsten en een licht volgende, in nevelen gehuld.

„Zou dit kind niet de beloofde Vorst

kunnen zijn?" vroeg hij zich zelf af, terwijl hij de zachte wang aanraakte. „Er zijn wel koningen geboren in nederiger huizen dan dit, en de gunsteling der sterren kan zelfs in een hut worden gevonden.

Maar het heeft den God der wijsheid niet behaagd mijn zoeken zoo spoedig en zoo gemakkelijk te beloonen. Degene, dien ik zoek, is voor mij heengegaan; nu moet ik den Koning volgen naar Egypte."

De jonge moeder legde 't kind in de wieg en stond op, om den gast te verzorgen, dien het lot zoo onverwachts in haar huis had gevoerd. Zij maakte een maaltijd voor hem klaar; het eenvoudige voedsel van het land, maar vriendelijk voorgediend en daardoor een verfrissching voor de ziel zoowel als voor het lichaam. ARTABAN nam het dankbaar aan en terwijl hij at, viel het kind in een rustigen slaap — zacht murmelend in

zijn droomen. Een diepe vrede vervulde de stille kamer.

Maar plotseling hoorden zij een woest rumoer; het geluid van trompetten, van schreeuwende en klagende vrouwenstemmen; zwaardgekletter en den wanhoopskreet: „De soldaten! de soldaten van Herodes! zij dooden onze kinderen."

Het gelaat van de jonge moeder werd wit van ontzetting. Zij greep het kind uit de wieg, drukte 't vast tegen zich aan en kroop in den donkersten hoek van de kamer; zij bedekte het met de vouwen van haar kleed, opdat het niet wakker zou worden en schreien.

Maar ARTABAN stond onmiddellijk op en plaatste zich aan den ingang van de woning. Zijn breede schouders vulden de opening en de punt van zijn witte muts raakte de bovenpost der deur.

De soldaten kwamen juist de straat af met bebloede handen en zwaarden. Op het zien van den vreeemdeling in

zijn indrukwekkende kleeding, bleven zij verwonderd en aarzelend stilstaan. De aanvoerder van den troep naderde den drempel om hem op zijde te duwen. Maar ARTABAN bleef onbewegelijk staan. Zijn gelaat stond kalm, alsof hij de sterren waarnam, en in zijn oogen gloeide die vaste doordringende blik, waarvoor de op buit beluste luipaard terugdeinst en de bloedhond zijn sprong inhoudt. Hij nam den soldaat ter zijde en zei op zachten toon: „Ik ben hier alleen en dit kleinood wil ik den bevelhebber geven, zoo hij mij met rust laat."

Hij toonde den robijn, die als een bloeddroppel in de holte van zijn hand lag.

De bevelhebber was verrukt over den schitterenden steen. De pupillen zijner oogen zetten zich uit door groote begeerte en een harde, gretige trek plooide zich om zijn lippen. Hij strekte de hand uit en greep den robijn.

„Voorwaarts!" riep hij zijn manschap-

pen toe. „Hier is geen kind, het huis is leeg."

Het getier en het gekletter van wapenen trok weg uit de straat, zooals een woeste jachtstoet het geheime hol voorbij trekt, waar het bevend wild zich verborgen houdt. ARTABAN keerde terug in de hut, wendde zijn gelaat naar het Oosten en bad: „God der waarheid, vergeef mij mijne zonde! Ik heb een leugen gezegd om het leven van een kind te redden. Twee van mijn geschenken zijn reeds weg. Wat voor het goddelijke bestemd was heb ik aan menschen geschonken. Zal ik ooit waardig zijn het aangezicht van den Vorst te aanschouwen?"

Maar de stem van de vrouw, die in de schaduw, achter hem van vreugde stond te schreien, zeide: „De Heer moge u zegenen en behoeden, wijl gij mijn kind hebt gered; Hij late zijn lichtend aangezicht over u schijnen en ontferme zich over u! Hij schenke u vrede."

DAAR WAAR GELEDEN WORDT.

Daar waar geleden wordt.

Weer was er een pauze in mijn droomgedachten, dieper en geheimzinniger dan den eersten keer en ik begreep, dat ARTABAN'S jaren heensnelden in de stilte van den hangenden nevel, dien ik waarnam; slechts hier en daar ving ik een glimp op van een levensrivier, verborgen als die was in de schaduwen.

Ik zag hem in Egypte temidden van volksmenigten, overal zoekende naar sporen van het gezin, dat uit Bethlehem daarheen was gevlucht; hun spoor vindend onder de wilde vijgenboomen van Heliopolis en bij de muren van de Romeinsche vesting van Nieuw-Babylon, aan den Nijl — maar zoo vaag en zoo flauw, dat het hem telkens weer ontging, gelijk voetstappen op het harde, vochtige oeverzand,

die wel voor een oogenblik glinsteren, maar dan ook verdwijnen.

Weer zag ik hem aan den voet van de pyramiden, wier scherpe punten zich ophieven in den intens-oranje-kleurigen avondhemel, onveranderlijke monumenten van de vergankelijke hoop der menschen. Hij zag op tot het strakke gezicht van de Sphinx en beproefde vergeefs de bedoeling van haar stille oogen en haar glimlach te raden.

Was het een lach over alle pogen en streven zooals TIGRANES had gezegd, de wreede spot met een raadsel waarop geen antwoord is — een onderzoek, dat nooit kan slagen? Of lag er een trek van medelijden, van bemoediging in dien ondoorgrondelijken lach, een belofte, dat zelfs de verslagenen een overwinning zullen behalen; de teleurgestelden een schat vinden; de onwetenden wijs worden; de blinden ziende en dat de zwervenden ten laatste de haven zullen bereiken?

Een ander maal zag ik hem in een donkere woning in Alexandrië, raad vragen aan een Rabbi. De eerwaardige man, gebogen over de perkament rollen, waarop de profetiën van Israël waren geschreven, las hem de aandoenlijke woorden voor, waarin het lijden van den Messias wordt voorspeld:

„„Veracht en van menschen verlaten, een man van smarten en gemeenzaam met krankheid.""

„En weet wel mijn zoon", zeide hij zijn diepliggende oogen op ARTABAN vestigende, „de Koning, dien gij zoekt, kan niet in een paleis gevonden worden of onder de rijken en machtigen. Had het licht der wereld en de glorie van Israël te midden van aardsche pracht en grootheid moeten opgaan, dan was het reeds lang geleden verschenen. Want geen zoon van ABRAHAM zal ooit de wedergade zien van de macht, die JOZEF bezat in de Egyptische paleizen of

van SALOMO, die daar troonde tusschen zijn leeuwen te Jeruzalem. Maar het licht, waar de wereld op wacht is een ander licht, zijn glans zal oprijzen uit geduldig en zegevierend lijden. En het koninkrijk, dat zal worden gevestigd is een eeuwig rijk; het zal zijn een koningschap van volmaakte en onoverwinnelijke liefde.

Ik weet niet hoe dit zal geschieden noch hoe de koningen en volken tot de erkentenis van den Messias gebracht zullen worden of hoe zij hem zullen huldigen. Maar dit weet ik wel, zij die Hem zoeken, zullen goed doen zich te begeven onder de armen en nederigen, de vermoeiden en de belasten."

En zoo zag ik den vierden Wijze telkens en telkens weer; reizende van de eene plaats naar de andere en zoekende onder het volk in de verstrooiing, waar misschien het kleine gezin uit Bethlehem een toe-

vlucht kon hebben gevonden. Hij kwam door streken, waar hongersnood heerschte en waar de armen schreiden om brood. Hij sloeg zijn woning op in steden bezocht door pestziekten, waar de kranken lagen te versmachten in hulpelooze, bittere ellende. Hij bezocht de bedrukten en de bedroefden in de duisternis van onderaardsche gevangenissen, en saamgedrongen ellende van slavenmarkten, hij zag den zwoegenden arbeid op de galeien. In deze verbijsterende wereld van ellende vond hij niemand om te aanbidden, maar wel velen om te helpen. Hij gaf den hongerige te eten, den naakte kleedde hij; hij genas de zieken en troostte de gevangenen en zijn jaren kwamen en gingen, sneller dan de spoel, die door het weefgetouw heen en weer schiet, terwijl het weefsel voltooid en het beeld zichtbaar wordt.

Het scheen bijna, alsof hij zijn eigenlijk doel had vergeten; maar eens zag

ik hem bij zonsopgang stilstaan aan de poort van een romeinsche gevangenis. Uit een verborgen plaats in zijn gordel had hij zijn laatst overgebleven kleinood — de parel — te voorschijn gehaald. Terwijl hij er naar keek, trilde een zachte glans, een veelkleurig licht vol hemelsblauwe en rose stralen op haar oppervlakte, alsof zij de weerkaatsing van den verloren robijn en den saffier in zich had opgenomen.

Zoo neemt ook een nobele natuur, die zich in stilte een verheven levensdoel vormde, de herinnering aan voorbijgaande vreugde, aan voorbij gegane smart, in zich op. Al wat er toe heeft bijgedragen, al wat het heeft geschaad, vormt het tot een harmonisch geheel.

Het wordt heiliger en kostbaarder hoe langer het gekoesterd wordt aan het warm kloppend hart. Toen, terwijl ik aan deze parel en haar beteekenis dacht, hoorde ik ten slotte het einde der geschiedenis van den vierden Wijze.

DE PAREL VAN GROOTE WAARDE.

De parel van groote waarde.

Drie en dertig jaren waren van ARTABAN's leven voorbijgegaan en nog was hij een pelgrim, nog was hij iemand, die het licht zocht. Zijn oogen eens vlammend als vuur waren nu dof als vonken, die onder de asch smeulen.

Moede en uitgeput en gereed om te sterven, maar toch nog zoekende naar den Koning was hij voor de laatste maal in Jeruzalem aangekomen. Dikwijls te voren was hij in de heilige stad geweest, had hij alle straten, alle volkswoningen en gevangenissen doorzocht, zonder een spoor te vinden van het Nazareensche gezin, dat lang geleden uit Bethlehem was weg gevlucht.

Maar het was hem, alsof een inwendige stem hem toefluisterde, dat hij nog één poging moest wagen.

DE PAREL VAN GROOTE WAARDE.

Het was omstreeks het Paaschfeest. De stad wemelde van vreemdelingen. De kinderen Israëls, in vele landen over de wereld verstrooid, waren opgegaan naar hun Tempel om het groote feest te vieren, en een verwarring van talen hoorde men sinds vele dagen in de nauwe straten van Jeruzalem.

Maar op dezen dag was er een eigenaardige beweging onder de menigte merkbaar. De lucht zag onheilspellend donker, en vlagen van opgewondenheid brachten nu en dan de volksmassa's in beroering, zooals de storm het bosch doet sidderen, even voordat hij opsteekt. Een geheimzinnige drang stuwde ze allen één zelfden kant uit. Het geklepper van sandalen en het zachte, doffe geluid van duizenden bloote voeten, schuifelend over de steenen, golfde aanhoudend voort door de nauwe straat, die naar de poort van Damascus leidt.

DE PAREL VAN GROOTE WAARDE.

ARTABAN sloot zich bij een groep menschen aan uit zijn eigen land, Perzische joden, die hierheen waren gekomen om hun Paschen te vieren, en hen vroeg hij naar de oorzaak van al dat rumoer en waar men heen trok.

„Wij zijn op weg naar een plaats, die zij Golgotha noemen", antwoordden zij, „daar, buiten de stadsmuur, waar een terechtstelling zal plaats hebben. Hebt ge niets gehoord van wat er gebeurd is? Twee beruchte roovers zullen gekruisigd worden en tegelijk met hen een ander, een zekere Jezus van Nazareth; een man, die veel wonderbare dingen onder het volk heeft verricht, zoodat zij hem oprecht liefhebben. Maar de priesters en de oudsten besloten tot zijn dood, omdat hij zich uitgaf voor den Zoon van God. En PILATUS heeft hem tot het kruis veroordeeld omdat hij beweerde „Koning der Joden" te zijn.

Hoe wonderlijk troffen deze welbe-

kende woorden ARTABAN'S hart. Zij hadden hem, een menschenleven lang, doen zwerven over land en zee. En nu kwamen zij tot hem, duister en geheimzinnig als een wanhoopstijding. De Koning was opgestaan, maar hij was miskend en uitgeworpen. Hij was op het punt van om te komen, misschien was hij al stervende. Zou hij dezelfde kunnen zijn, die nu drie en dertig jaar geleden in Bethlehem was geboren; toen de ster zich aan den hemel had vertoond, en van wiens komst de profeten hadden gesproken?

ARTABAN'S hart klopte onstuimig, met dat angstige, gejaagde voorgevoel, eigen aan een hoogen leeftijd. Maar tot zichzelf zeide hij: „Gods wegen zijn wonderbaarder dan der menschen gedachten en nog kan het zijn, dat ik den Koning vind in de hand van zijne vijanden en dat ik nog in tijds kom om Hem met mijn parel vrij te koopen."

En dus volgde de grijsaard, met langzame, moeilijke schreden, de menigte naar de Damascuspoort. Juist bij den ingang van het wachthuis, kwam een troep Macedonische soldaten de straat af, een meisje voortsleepend met gescheurd gewaad en loshangend haar. Terwijl de Magiër met medelijden naar haar keek, rukte zij zich plotseling los uit de handen harer vervolgers, wierp zich aan zijne voeten en omklemde zijn knieën. Zij had hem gezien en tegelijk den gevleugden cirkel op zijn borst.

„Heb medelijden met mij", riep zij, en red mij terwille van den God der reinheid. Ook ik ben een dochter van den éénen waren godsdienst, dien de Magiërs ons leeren. Mijn vader was een Parthisch koopman, maar hij is dood en zij hebben mij weggenomen om voor zijn schulden als slavin verkocht te worden. Red mij van wat erger is dan de dood!"

ARTABAN beefde.

Daar was weer de oude strijd in zijn ziel, die in het palmbosch bij Babylon en in de hut te Bethlehem hem had beroerd, de strijd tusschen zijn geloofsverwachting en den drang van zijn hart.

Tweemaal had hij de gaven, bestemd tot uiting van zijn geloof, moeten wijden aan den dienst der barmhartigheid. Hier stond hij voor de derde en laatste beproeving: een onherroepelijke keuze.

Was het zijn groote kans of was het zijn laatste verzoeking? Hij kon het niet uitmaken. Maar één ding zag hij duidelijk — hoe duister het ook in zijn geest mocht zijn — het was onvermijdelijk. En komt niet het onvermijdelijke van God?

Eén ding stond onomstootelijk vast — hoe verdeeld zijn hart ook mocht zijn — dit hulpelooze meisje te redden, was een daad van waarachtige liefde. En is niet de liefde het licht der ziel?

Hij haalde de parel te voorschijn.

Nooit was zij zóó glanzend, zóó stralend geweest, zoo vol van teederen luister.

„Daar hebt ge uw losprijs, mijn dochter. Het is het laatste van de geschenken, die ik voor den Koning bestemd had".

Terwijl hij sprak nam de duisternis toe en onderaardsche trillingen deden den grond op en neer gaan, gelijk de borst van iemand, die een overweldigende smart bekampt.

De muren der huizen schudden heen en weer. Steenen raakten uit hun voegen en vielen in stukken op straat. Stofwolken vulden de lucht. De soldaten vluchtten ontzet weg, waggelend als beschonkenen. Maar ARTABAN en het bevrijde meisje verscholen zich bij den muur van het Praetorium. Waarvoor had hij te vreezen? Het laatste overblijfsel als schatting voor den Koning had hij weggeschonken. De laatste hoop Hem ooit te vinden, had

hij opgegeven. Zijn zoeken was uit, zijn levensdoel mislukt. Maar in deze gedachte, die hij in al haar omvang aanvaardde, was vrede en rust. Het was geen onderwerping, geen overgave, het was iets wat dieper gevoeld werd. Hij wist dat alles goed was, omdat hij had gedaan, dag aan dag, het beste wat hem te doen stond. Hij was het licht, dat hem geschonken was, trouw geweest. Hij had gesmacht naar meer, maar nu hij dat niet had gevonden, nu zijn leven op mislukking was uitgeloopen was dit voor hem zeker ook het eenig mogelijke geweest. Het eeuwigdurend, onvergankelijk, onsterfelijk leven was hem niet onthuld geworden. Maar hij wist, dat zoo hij zijn aardsch bestaan opnieuw had moeten leven, het niet anders zou kunnen zijn, dan het nu geweest was.

Opnieuw deed een aardschok den grond trillen. Een zware steen, los-

gebroken van een dak, viel naar beneden en trof den ouden man aan den slaap. Ademloos en bleek lag hij daar, het grijze hoofd rustend op den schouder van het meisje, terwijl het bloed uit de wond vloeide. Toen zij zich over hem heenboog, vreezende dat hij gestorven zou zijn, hoorde ze in de schemering een zachte stem, die klonk als verre muziek, waarvan wel de tonen zijn te onderscheiden, maar waarvan de woorden verloren zijn gegaan. Het meisje zag op, meenende dat iemand uit het venster boven hen gesproken had, maar zij zag niemand.

Toen begonnen ARTABAN'S lippen te bewegen, alsof hij iemand antwoordde en zij hoorde hem in het Perzisch zeggen:

„Niet alzoo Heer! Want wanneer zag ik u hongerig en heb u te eten gegeven? Of dorstig en heb u gedrenkt? Wanneer zag ik u als vreemdeling en heb u opgenomen? Of naakt

en heb u gekleed? Wanneer zag ik u krank of in de gevangenis en ben tot u gekomen? Drie en dertig jaren heb ik naar u uitgezien, maar nooit zag ik uw gelaat, nooit vermocht ik u, mijn Koning, te naderen".

Hij zweeg en de liefelijke stem klonk opnieuw. Weer hoorde het meisje het geluid, heel zwak en ver weg. Maar toch scheen het nu, alsof zij de woorden kon verstaan:

„Voorwaar ik zeg u, voor zoover gij dit aan één van deze mijne geringste broeders gedaan hebt, hebt gij het aan mij gedaan".

Een stille glans van verwondering en vreugde verhelderde ARTABAN'S bleek gelaat, zooals de eerste zonnestraal den wit-besneeuwden bergtop verlicht. Een laatste lange zucht van bevrijding kwam zachtkens over zijn lippen.

Zijn reis was geëindigd. Zijn schatten waren aangenomen. De vierde Wijze had den Koning gevonden.

Bij VAN HOLKEMA & WARENDORF te Amsterdam is verschenen:

Van Strijd en Vrede.

— Preeken van —

GUSTAV FRENSEN.

Vertaling van Dr. J. HERDERSCHEÉ.

INHOUD: Omkeering. — De beteekenis van het Kindeke. — In Gods hand. — Jezus predikt te Nazareth. — Het loont de moeite een christen te zijn. — De echte trots. — Vrede op aarde. — Jezus voor Pilatus. — Palmzondag. — Wat ons te doen staat. — Paaschvreugde. — De twee wegen. — Op reis. — Des Heilands bondgenooten. — Beteekenis van het Pinksterfeest. — Twee kinderen Gods. — De mensch een dienstknecht. — De kostbare parel. — Liefde en genade. — 's Menschen leven. — De tijd. — Over dood en hoop. — De dood en hoop. — De bruiloft van den Koningszoon. — God en mensch.

Prijs f 1.90 ingen., f 2.25 fraai geb.

Werken van P. H. HUGENHOLTZ Jr.

Levenslicht. Stichtelijke bloemlezing voor onzen tijd.
Ingen. *f* 3.—, gebonden *f* 3.50.

Levenslicht uit vroeger eeuwen.
Ingen. *f* 3.—, gebonden *f* 3.50.

Levenslicht uit den Bijbel.
Ingen. *f* 1.90, gebonden *f* 2.50.

Ethisch Pantheïsme, een Studie.
Ingen. *f* 2.50, gebonden *f* 2.90.

Uit Natuur en Leven.
Ingen. *f* 2.90, gebonden *f* 3.25.

Karakterbeelden.
Ingen. *f* 2.50, gebonden *f* 2.90.

Licht en Schaduw.
Ingen. *f* 1.50, gebonden *f* 1.90.

Zedelijke Religie, naar Salter.
Ingen. *f* 2.25, gebonden *f* 2.90.

Godsdienst en Leven.
Ingen. *f* 0.90.

Uitgaven van
VAN HOLKEMA & WARENDORF
te Amsterdam.